

Over de molens van Veenendaal...

Als kind woonde ik aan de Oranjestraat tussen de twee molens van Veenendaal. Ging ik naar rechts, dan stond daar "De Nieuwe Molen" in volle glorie. Liep ik de andere kant uit dat stond daar "Molen de Vriendschap".

Door Anne Slok, namens Oud Veenendaal

VEENENDAAL - Voor mijn gevoel was er wat met die molen aan de hand. Het leek wel of er geen interesse was voor "De Vriendschap". De wieken waren eraf gehaald, er kwamen aluminium platen aan de romp en er werd een silo tegenaan gebouwd. Pas later realiseerde ik me dat de kosten enorm geweest moeten zijn om een molen te onderhouden. En er moest geld verdiend worden. De molens waren in die tijd bedrijfsgebouwen. Gelukkig zijn de tij-

HVOV-bestuurslid Anne Slok, V'daler van ouwer-op-ouwer.

den veranderd en heeft Veenendaal twee prachtige, stoere molens weten te behouden. Dat lijkt vanzelfsprekend, maar dat is het zeker niet. Veenendaal heeft door de eeuwen heen, vanaf 1556, altijd wel een molen gehad. De Oude of Stichtse Molen stond op Het Grote Veenlo. Dit was voor zover bekend de eerste Veenendaalse molen. In 1623 werd er in Gelders Veenendaal ook een molen gebouwd. Op de heuvel bij de Mulderslaan. Een houten molen, maar wel met de naam "De Nieuwe Molen". Net als nu de huidige stenen molens. Twee korenmolens op een paar honderd meter van elkaar, in een klein dorp... De concurrentie was groot en de geschiedenis schrijft dan ook over enkele rechtszaken en zelfs over fysiek geweld tussen de molenaars en hun knechten.

In een krant van 1631 vonden we het volgende verhaal opgetekend: "Op Hemelvaartsdag heeft de Gelderse molenaar Hendrik Jacobsz van De Nieuwe Molen zonder enige aanleiding molenaarsknecht Cornelis Jacobsz van De Stichtse Molen wreed zijn hersenpan ingeslagen. Cornelis was het ontvluchte paard van zijn baas aan het zoeken toen hij de Gelderse molenaar tegen-

Belangstelling van kennissen én buurtbewoners tijdens de heropening in 1954 van de gerenoveerde Nieuwe Molen. Je vraagt je wel eens af: wie waren die kinderen, 1 met een step zelfs. (Foto's: collectie Gert van Eden)

kwam en deze erop los begon te slaan."

De molen aan Het Groot Veenlo is op 28 mei 1860 getroffen door een orkaan die door Veenendaal woedde. Het wie-

kenkruis werd totaal vernietigd en de molen werd niet meer hersteld. In 1872 werd aan de Nieuweweg (met tegenwoordig) huisnummer 109 molen "De Vriendschap" gebouwd. In

Molen-restaurateur Sjors Adriaans uit Weert (van het nog steeds bestaande bedrijf) klimt in de wijk tijdens de heropening in 1954.

1891 kocht Jan Jacob van Eden deze molen. Gert van Eden, die op 15 april dit jaar 83 wordt, is samen met vrijwillig molenaar Peter Tijssen nog dagelijks actief in "De Vriendschap". Gert komt uit een rijk molenaarsgeslacht dat teruggaat tot 1630 waar Dirk van Eden al genoemd wordt als molenaar in Veenendaal. Terugkomend op de hoge kosten van onderhoud, dan zijn we inderdaad blij dat Veenendaal nog twee molens rijk is. "De Nieuwe Molen", gebouwd in 1911, werd in 1953 grondig gerestaureerd. De molen was pas veertig jaar in gebruik en moest onder meer voorzien worden van nieuwe wieken, een nieuwe omloop en het binnenwerk moest ook aangepakt worden. Hiernaast verder

Symbolisch

VEENENDAAL - In 1976 werd de Nieuwe Molen aan de Mulderslaan molen door de gemeente gekocht voor 100.000 gulden en werd voor een min of meer symbolisch bedrag van 10.000 gulden overgedragen aan de De Utrechtse Molens. De stichting had in 1989 voldoende geld om een restauratie uit te voeren. Echter sloeg in 2002, door het breken van een ketting, de molen op hol waardoor de wieken van de molen afknaptten. De molen is inmiddels overgegaan naar Landschap Erfgoed Utrecht.

Molen De Vriendschap werd in 1995 na grondig herstel, door prins Claus heropend. Nu vrijwillig molenaar Gert van Eden, verkocht de molen aan de gemeente die met subsidie van provincie en rijk het in oude luister liet herstellen. In 1967 was de molen ontdaan van het wiekenkruis om een moderne bedrijfsvoering niet in de weg te staan. Kortom: het gaat weer voor de wind met onze molens! Veenendaal is de enige plaats in de provincie Utrecht met twee, nog werkende, molens binnen de grenzen. En daar mogen we best trots op zijn, wat er ook gebeurt!